

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

Capvt XII [i. e. XI]. P. Henrici Garneti defensio luridica. Necore confessus, nec scripto; nec testibus, nec factis conuictus damnatur. Perpetua in dictis aduersariorum pugnancia. Veræ & fictæ ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

P. Henrici Garneti defensio Iuridica. Nec ore confessus, nec scripto; nec testibus, nec factis convictus damnatur. Perpetua in dictis aduersariorum pugnantia. Vera & ficta damnationis eius causa. Hinc fides cuiusmodi huic, & actis cause debeat ex P. Ioanne Oglebyo. Damnatur ad supplicium lesa maiestatis, & reducitur in Turrim.

CAPVT XII.

MAIESTATIS reum multis nominibus constituebant Garnetum leges sub Elizabetha, & Iacobo à Parliamentis latae, natione Anglus, extra Regnum Sacerdos creatus fuerat auctoritate Ro. Pontificis: reuectus in Angliam ministerio suo incuberat per annos viginti sacris operando, aures confitentibus præbendo, reuocando hæreticos ingenti numero ad Catholicam vnitatem, & gratiam, hoc est ab Regis imperio Anglicanae Ecclesiae supremi capitis subducendo; scriptis clam, editisque libris docendo, non posse conscientiae iure, & Religione salua Protestantium adiri cœtus; postremo vltimam Roberti Catesbyj coniurationem, confessione Greenuayj cognitam vltra horas lege præscriptas occultando. His ille totidem criminum titulis reus tunc erat in Anglia infamis supplicij, quod proditoribus & Rebellibus debebatur. Hos illi scelerum titulos obiecit Cookeus, hos, & Cæcilius, vterque obiter, vim certè in iis vllam neuter fecitiam si eius morte nihil præterea quærebatur, nisi vt satisfaceret legibus qualescumque tandem eæ essent, quo causæ illius tanto præter morem apparatu, fragore, & pompa institutio, agitatio, & latratus, horarum octo solidarum? Cùm posset duabus absolui syllabis nempe *Reus*, quod vltro erat responsurus Garnetus, si foret ex eo quæsitum, an se illorum, quæ censui reum cognosceret, vltro inquam, & sine cunctatione respondisset. At enim quod illa criminum nomina in eius causam nequaquam subierint, & ne vlla quidem in eius ad mortem condemnatione illorum mentio facta sit, sed eorum dumtaxat quæ semper negavit fortiter, quæ nullis vnquam probationibus asseri potuerunt, & facta non facta, pro legitimè probatis haberi valuerunt, hoc nimirum latebat sacrilegum in iudicio illo mysterium, volebant reum eius culpæ

culpæ mori, quæ esset rei Catholicæ maximè infamis; quod Religionis sanctæ probum, aliunde non poterant accersere turpius, quam ex illa Garneti condemnatione, quem si ob alias, quas enumeravi damnassent, causas, sua illa scelestæ ignominie inurendæ voluntate frustrarentur, foretque mors illa Garneto, & Ecclesiæ gloriosa, illaque imprimis qua coniurationis notitiam confessionis arcano inuiolabili cælasset. Neruum igitur omnem dexteritas impia, viresque exeruit, vt patibulo addici videretur tanquam particeps coniurationis (haud quidem agnitæ per confessionem Christianam, nam & fore hoc ipsi honorificum sentiebant) & quo nihil poterant grauius, & inuidiosius comminisci, eiusdem inuentor, moderatorque consiliorum Catesbyj. Hanc in mentem cum se induissent sanguinolentam, & plusquam barbaram, rati sibi accusationes pro certis probationibus futuras, fraudes pro rationibus; quàm longè à mente, proposito impio aberrarent, post paulùm videbimus. Cur autem molitionibus vsque adeò vafanis sategerint, vt Garneto coniuratio attribueretur tanquam eius conscio, socio & auctori, ob eamque damnatus existimaretur, hæc fuit ratio. Tam portentosa & crudelitatis consilium, & belluinæ feritatis, quo Regni totius repentina versabatur strages, nobilitatis flos, & sapientiæ, amici iuxta & aduersarij; Catholici cum Protestantibus, Rex ipse ac Principes filij, promiscuè omnes efferebantur eodem funere, hoc, inquam consilium infamaturum erat apud omnes Religionem Catholicam, & propudioso stigmate inusturum, cum rei Catholicæ studio eò sceleris venissent coniurati, quod ne vllam haberent excusationem in hominibus laicis, indoctis, pietate motis præcipiti, direptione proritatis; totius propterea culpam, & pondus facinoris Iesuitarum hostes in Iesuitas contulere; quorum doctrina, maturitas, decernendi, & suadendi frigus nullam admitteret excusationem; & quorum opera & labor, vt falso credebant, fidem Catholicam toto Regno illorum concussam impressionibus per se sustentaret. Denique in Garnetum qui omnes idè se vno repræsenteret Iesuitas, quod annos octodecim, *Provincialis* vt putant, iis præfuisset, vt monstrosè alij & ineptè scribunt *Papalis*. Ex his facillè Garneti causa in Religionis traducta causam, idque Comes Salisburienfis Cæcilius, ex ipso in quo sedebat tribunali, Deo prudentiam hominis excæcante contestatus est Garneto ipsi, affirmans quod eius interpretes, & adulator Abbotius memoriæ prodidit, haudquamquam fuisse alioqui tam augustum theatrum datum homulo nihil, qualis erat Garnetus, vt cui locus infimus, & ritus iudicij vulgaris deberetur. Sed quod tanto peractum splendore, tanto virorum sublimium confessu, Rege tanto sua præsentia dignante, *Causa ipsi datum esse, datum honori Regio, & Religioni, & vt suus honor esset vera fidei.* (Hoc est Calvinismo) postquam in luce ista clarissima viderent omnes: *Religio Romano Iesuitica, quanta cum scelerum immanitate, & perfidia coniuncta sit.* Quibus adiecit Cæcilius, quod ab vno ex auditoribus habemus semel & iterum ab eo repetitum Romæ Cardinalium nemini quantavis in causa iudicando, tam illustrem confessum datum iri, vt datus fuerat Garneto. Quid autem hominis Garnetus? Cuius causa

tot viris tantæ dignitatis, labor, negotium rædium crearetur? Sed quod nulli eius dabatur merito, id esse patriæ pietati, id Religioni datum, ratione consequentium ex iudicata eius causâ. Quanto enim in luce clarior discutiebatur, tanto apertius, ait vertens se ad Garnetum, vestra patebant flagitia, & in his errores Religionis Papisticæ, à qua merito abiudicabatur auctoritas iustitiæ, & sanctitatis, quam illi falso tribuitis, iure autem Euangelio nostro reddebatur, quod nihil habet cum doctrinæ vestræ pestilentia commune, & monstrositate vestrorum scelerum. Hæc ad Garnetum Cæcilius, qui doctrinæ nomine sigillum, intelligi voluit confessionis sacræ, mortalium nemini referandum, (confessionem enim Lutherani, & Calvinistæ ex Sacramentorum numero excludunt, nec nisi secum ipsi, & in genere confitentur.) Monstrositate scelerum indicavit coniurationes aduersus Principes, & Regna conscientia nomine susceptas, quasi à nobis probarentur, & non potius damnarentur tanquam nefariæ; ab his vero se (faxit Deus) esse ita immunes, vt mente & manibus essent in hoc genere casti, & integri; quæ ille dum diceret, toties semel mentitus est, quoties Protestantes suos nosse debuit in Mariæ caput Catholicæ post Eduardum Reginæ Angliæ, Religionis causa coniurasse, quot enim exhaustis annis Regni quinque (si probè recensuit qui sigillatim illas numerato scripsit) fuere multo plures, quam quibus Elizabetha eius soror pulsata est annos quatuor supra quadraginta. Tandem ipsi Garneto fuit ita perspectum, velle Regem eiusque Consiliarios damnatione sua Catholicos omnes, & Religionem Catholicam damnare, vt scribens ad Sacerdotem pariter fidei nomine carcere detentum, nulla me, inquit, innocentia absoluet, quo minus reus pronuntiet. Obstat enim hoc mihi Cæphæ, *Expedit vt vnus moriatur homo pro populo*; quam vocem in acta relatam iuridica, horrere se magnis clamoribus finxere Protestantes, velut impij hominis, & execrabilis, arrogantis sibi quæ conueniebant Christo soli; auertère si quidem oculos à sensu Cæphæ, quo in illos verè ac bellè quadrabant, & malebant ad sensum attendere loquentis per suum Sacerdotem, non percipientem quid diceret. Huic per similibus Comes maris Præfectus, ex quinario illo vnus quos iudicio Garneti Rex voluerat interesse, Reum enim Iurati duodecim cum pronuntiaissent, & mortis sententiam Prætor Iuris Popamus in eum intorsisset. Hodie, intulit Comes ille, plus illa in scena patriæ contulit Garnetus, quam annis viginti quibus in Anglia concionatus est, depressione videlicet, nam hoc innuebat, Religionis Catholicæ quam ex eius morte ignominiosa, referebant triumphantes Calvinistæ. Verum enim vero in serium & indubitatum sensum, Deus verba ludentis, magnificè conuertit; pretiosa enim Garneti morte, plus rei Catholicæ ac Religioni accessit incrementi, quam viginti annorum exantlatis pro ea laboribus.

Posita igitur illa quam diximus aduersariorum sacrilega mente ac perfidiosa; erat culpa Garneti, sic in liquido ponenda, statuendaque in tanta luce, vt de legitima ipsius condemnatione non posset ambigi; ad hoc, opus alterutro cum esset, vel vt confitens reus, vel vt conuictus probaretur; via

vtraque

utraque procedere, securius visum est. Ac priori quidem quæ simplicior est, incredibile omnino contraque omnem videretur fidem, aduersarios vti auolos, & confessum affirmasse Garnetum, nisi hoc ipsum impudentissimè in typos datum prostituissent omnium oculis; Garnetum inquam toties negantem, toties iuratum, nec in turris solum obscuro & carcere, sed in Augusto illo quod celebrauit Cæcilius procerum omnium tribunali, pro quo causam dixit; deinde in illo decem millibus testium circumsepto iustitiæ theatro, sublata voce negantem pernegantem, iurato toties, tam discretè professum in illa coniuratione, se neque consciij, nec socij, multo minus auctoris partem vel minimam habuisse, nec rescisse de illa quicquam nisi quod seriùs confessionis arcano signatum accepisset, Garnetum inquam, confessioni sceleris falso sibi impositi tam fortiter, & perseveranterque reluctantem fuisse nihilo cunctantius, à sanctissimis illis, & integerimis aduersariis confessi sceleris nomine traductum, & spontanea declaratione coniurationis socium, conscium, auctorem *ore proprio manique confessum*. De quo hic primum iuuat illum audire, qui editiori ex loco & eminentissima regni sede auditus est, etsi nomen suum occultum voluerit. *Vt ut omni, ait, ratione se purgare laboret (Pontifex) quo minus eius adminiculis fulta illa coniuratio fuisse videatur, tamen negare non potest, primarios eius in hoc regno Administros, & præcipua mancipia, Iesuitas, ipsissimos illius auctores, designatoresque fuisse, quo etiam crimine is qui Princeps fuit cohortis, (hoc est is qui præerat Garnetus) mortuus est in confessione facinoris, alios conscientia egit in fugam.* Hæc calumniator prærogatiuo iure nobilis inter summos; cui Bellarminus Cardinalis, Respondeo inquit, *tam multa hic mendacia, sine ullo testimonio, vel probatione congeri, ut necesse sit auctorem apologia, omnem omnino pudorem, & conscientiam exuisse, dein purgato ad purum ab omni suspitionis umbra Pontifice, pergit dicere Garnetum Rege audiente in longo iudicio semper professum, neque se, neque suos, auctores, consultores, complices, conscios fuisse. Ex quo tractatum illum in confessione audisset, dedisse operam ut desisterent. Idque in iudicio instante morte, audiente populo testatum. Atque ut fidem Catholicam professus est, & heresim Anglicanam liberrimè detestatus, ita eadem libertate, negauit se auctorem aut complicem, aut consultorem, aut ullo modo consentientem sceleris fuisse. Et tamen auctor audet dicere, mortuum esse in confessione facinoris, cum dicere debuisset in abnegatione & detestatione.* Hæc ille officiosus mentiendi libidine tam effræni, ut suo etiam cum aperto falsitatis notæ dedecore, notam apertamque veritatem frustra studerent opprimere. Hoc vero quam rectè, conueniat homini, aut vnquam liceat, famæ suæ curam vel mediocrem gerenti, viderint sanè quibus fama sua pro Deo est. Quantum enim spectat ad conscientiam facile dederim, sectarum suarum propugnatoribus hæreticis, veri studium flocci esse. Vt enim merè politici, omnia vtili metiuntur, & ex eo fas nefas, æqualiter probant & æstimant, si æqualiter conferat ad utilitatem; sic illis primum est Euangelij quinti dogma; mendacio vti velut æquo & licito; fallere, & vera in falsi speciem transformare, modo faciat in sectæ gloriam, & depressionem Ca-

tholici nominis. Parum fuit peruersis Garneti accusatoribus mentiri, eum *ore proprio confessum*, in partem venisse coniurationis, nisi mentirentur, etiam *manu propria confessum*. Verba sunt foetidi illius apud Regem assentatoris Casauboni; sunt & Cookei, & quidem ut in actis leguntur extra dubium habenda, *Meridiano*, inquit, *sole clarius esse Garnetum fuisse auctorem, & Architectum coniurationis, idque ex eius confessione quam pra manibus habemus*. Deo laus, sic enim certiori oculorum iudicio profligabitur quaestio, vox enim prolata moritur, viuit semper scripta, & ad oculos loquitur. Iam si reus tenetur coniurationis, manus propriae confessione Garnetus, vbinam illa confessio? Nostris, respondet Cookeus in manibus. At cur eam non profert? Cur horas sex per deuia omnia exerrat, & temere, & frustra, ut fumum aliquem odoretur coniurationis ab Garneto motae? Nec suam illi si habebat confessionem ob oculos ponit? Garnetum audit pernegantem, estque aded sui, & omnium oblitus, ut confessionem illi suam nusquam obiiciat, qua illum esset tum criminis, tum mendacij probrosè conuicturus. Sed nec illi vnquam obiecta est, nec vnquam exiuit ex Cookei manibus, nec cum nusquam esset, exire potuit; scribere tamen postea ausus est se illam habere. Ad haec Regem cum circumsteterint tam multi, quorum vnus se iactat omnes ad causam hanc spectantes tabulas fuisse sibi à Rege creditas; absque numero alij cum typos fatigarint, ut reum coniurationis inculcarent Garnetum, cur breui saltem folij vnus angusto confessionem ponere omiserunt? Habetur, inquit, & totum sola negotium conficit. Cur sola omittitur? Cur decumanus negligitur, & iacet arietis impetus, festucaè ad impugnationem adhibentur. Inuitatus est legatus Hispaniae inuerecundè magis quam comiter ad duodetricesimum Martij, dictum postremo Garneti iudicio ut confessionem eius audiret spontaneam quae esset in os illi exhibenda, velut architecto coniurationis. Perducitur ad finem iudicium, de confessione illa ne verbum quidem. Quaerit legatus, vtrum haberetur? responsum legato, haberi omnino, promissumque ut illam videret die proximè sequenti, at is neque illo, nec aliis vnquam diebus illam vidit. Audiemus Garnetum inserto iam in laqueum collo, contestantem Deum & homines, coniurationis fuisse se penitus inscium, nisi eius solum quod ex confessione sacra cognouisset; obiurganti vero Ministro ut sileret, cartam alioqui confessionis eius, contestationi illi contrariam, opprobaturum se illi in faciem; vrsisse plurimum Garnetum, id ageret, illam produceret, exhiberet, exhibiturum certè quod nunquam scripisset, & hoc secundo & tertio iterasse. At hic falsarum intentator minarum hac illuc se torquens, sinxit tandem se cartam illam quam minabatur prolaturus, consignasse vnuspiam manibus qui nunquam inuentus est. Fuit haec illius temporis Ministrorum agendi sinceritas; fuit & fides quam acta praestabant, quibus inscriptum legebatur quicquid lubitum iis foret in ea referri. Et post haec piaculo nobis verrunt quod non simus adeo stolidi, adeoque in bruta degeneres, ut fidem iis actis, nempe quia acta sunt, sacrosanctis, fidem inquam indubitaram praebemus.

Ego vero nolim contra illa pugnare nisi assertores, & vindices, ipsimet contra illa, & secum ipsi pugnent, quo argumento nullum suggerit breuius nata & scripta lex, ad mendacem validè reuincendum. En ergo illum ante omnes insolentissimum confessionis Garneti commemoratorem Abbotium, certissimæ, insuperabilis, indubitabilis, quia propria manu scriptæ; illum, inquam, mens sana, & memoria sic prorsus deseruit, vt oblitus sit, se libro eodem scripssisse Garnetum Regis clementia malè vsus, qui torqueri eum vetuerat, *Certum habuisse pertinacissimè negare omnia, & formalibus fabulis, mendaciis, periuriis impudentissimè occultare.* Hoccine vero est ore proprio & manu propria confiteri? Popamus iuris Prætor in eius solenni iudicio, ipsummet alloquens. Ex eo, inquit, quod tu Catesbyo fueris tam intimè amicus, facile induco animum vt putem te illi coniurationis primas inspirasse cogitationes, negauit Garnetus liberè, & apertè. Hoccine est ore proprio, & manu propria fuisse confessum. Pronuntiat Comes Salisburienfis Cæcilius, *videri sibi certum quemadmodum occultatorem se fassus est, ita futurum vt se auctorem fateretur si torqueretur.* Non igitur falsus; dicitur tamen hoc ore proprio, & manu propria confiteri. At si erat coniectionibus agendum æquis, & forensi iure vsitatis, cur non potius ita Cæcilius? Si Garnetus in carcere dum se putat solum cum Oldcorneo sine arbitris loqui, Oldcorneo credidit quod confessionis secreto de conspiratione cognouerat; alia profecto, si quæ forent fuisse illi crediturum, aut indicaturum saltem vel obscurè. Secessuros demum post excussam causam Iuratos duodecim ad consulendum, essetne reus, en verbis quibus acta ferunt affatum illos fuisse Garnetum, vt iustam de se sententiam dicerent. *Quæ vel affirmasset vel negasset; veraciter affirmari vel negari, secum reputarent. Quorum autem nulla satis lucida, & ob oculos posita constaret ratio, iis haud temerè fidem adhiberent; neue ex coniecturis aliunde temerè petitis eum condemnarent.* Quæ vel omnia fuerint, vel pauca ipsius monita, potuitne quis nisi cerebro motus ab iis petere, ne se parum certis, & temerariis damnarent coniecturis, si iam esset ore proprio, & manu propria confessus?

Haudquaquam vero sic videndi vsus iis ademerat vel cogitata diu malignitas, vel inconsiderata imperitia quin probè cernerent Garneti condemnationem, tot licet æqui fucatam coloribus, habitum iri nihilominus pro iniqua. Nam quod Regem celarat de proditione, confessionis sigillo sibi datum, Catholico nomini, quod infamare statuerant, futurum erat gloriosius, quàm vt sustinerent inter causas mortis numerari; arte noua sed æquè infelici, subiicere mortuum, nouis examinibus voluere, & confessionibus tacenti quidem tunc attributis, sed mente fatidica præceptis, iure damnatum ostendere. Nam & *Hunc etiam*, scribit auctor insignis, *Anglicani iudicij morem didicimus, vt ante damnetur, tum interrogetur reus.* Diffluit, esto, vno spiritu Garnetus moriens vniuersas accusationes, postrema illa innocentiae suæ contestatione, & falsitatis obiectarum sibi scripturarum; relegunt tamen illas haud secus vt adhuc superstitis, & pro summis conuicti criminis probationibus venditant; earum ex schediis alij contexunt li-

teras quas aiunt ab ipso exaratas; his alij literis suos passim libros interstingunt ut faciant vendibiliores; scriptas quidam norant diebus quindecim postquam esset damnatus, & inducunt illum pueriliter, & ultro confidentem, quod ter, & vigesies pernegarat. Lancilotto Andrei debetur prima laus istiusmodi literarum, cui propterea quem laudavi scriptor, *Est tua quedam*, inquit, *in regno, mendaciorum diuina vis, ut voces ea quæ non sunt tanquam ea quæ sunt.* Harum epistolarum profertur vna, *Ad dilectissimos Patres, & Fratres Societatis IESV.* (Et nulli erant fratres) qua suam excusans in confessione ignorantiam mentis, & debilitatem animi, *Quod si non ita sensissem*, inquit, *colligere me oportuisset sensus meos ad aliam formalem fabulam excogitandam*, quibus verbis nihil fingi aptius potuit ad stoliditatem inuentoris, nihil alienius ab ingenio Garneti sinceritatis potius prodigo quam parco. Inducunt ibidem, iactantem fuisse sui ingenij commentum, *seu fabulam formalem*, hoc est mendacium quo ab examinatore se expedierat, professus ad se non aliter quæ nosset de coniuratione quàm per confessionem peruenisse; *Fuit*, enim inquit, *aliunde mihi petenda origo cognitionis meæ; à conspiratoribus laicis non poteram, quod sæpè illis dicto, scripto, sanctè protestatus essem, me illos non proditurum unquam.* Hinc ergo sequitur præter Catesbyum cum duodecim coniuratis consilia habuisse communia. Sed vociferantur in oppositum *Cookius, Casaubonus, & Abbotius, Garnetum de vniuerso negotio cum unico ferè diuitaxat Catesbyo solitum fuisse communicare, cæterorum conscientiam sollicitè refugientem.*

De Catesbyo videro; nunc & acta & vindices actorum cum afferant nunquam ausum Garnetum cum aliquo ex coniuratis de coniuratione aliquid mutire; quo pacto illis iuratus promiserat inuiolabile secretum, componendis profecto inter se quæ magna copia in Garnetum sunt scripta, videre videor auctorum capita, vertiginis spiritu circumacta, qui dum mouentur soli, putant omnia circumuerti, & hoc potissimum hæreticorum est. Hinc iam non est ratiocinari, sed cespitare assidue ac memoria labi, prauitate affectus, ita sibi animum vendicante, ut quod vna negatum est pagina, altera affirmetur. Audiemus post paulum affirmantes, fuisse à Garneto nobiles illos seorsum singulos coniuratione implicitos. Post paulum alibi edoctos lethalem ictum suis mendaciis exire; vnde igitur nemo illorum nobilium id contestatus sit dum subiaceret examini? Audiemus respondentes fuisse hanc in omnes euentus Garneti cautionem vfram & prouidam, ut secreti totius primarium cardinem præterquam Catesbyo crederet nemini.

Altera quadam styli consimilis manusque epistola inducant illum apud Annam Vaux, Baronis materteram (præstantissimam, illorum ingratis, matronam) inducant, inquam, pariter excusantem, quod examinibus impar viginti tribus non potuisset non fateri, se coniurationis aut socium aut machinatorem. Nam *quid post tot euidentias facere potuissem?* Hæc nempe sint Garneti verba? qui disertè ac publicè contraria omnia testatus Cooki imputationes vocauit *temerarias coniecturas*; ad sui damnationem inutiles; cuius ergo nunc manu aut lingua hic euidentia vocantur, & qui se pro tribunali

bunalibus professus est innocentem, hic se asserit confessum proditorem. Neque hoc tantum, quod tamen tanti est, contentus Abbotius, Doctore se tanto indignum putavit si post alios ultimo loco scribens, nihil iis adderet; addidit igitur de suo epistolam quæ ubi sit, ad quem, qua de re ignoratur; verum ubicumque vel nusquam, vel de re quacumque, & ad quemcumque scripta, Garnetum facit primum proditoris artificem sic enim Abbotius, *Extant alicubi, utinam mihi hoc tempore, non per infortunium desiderata, Catesbyj litera, scripta ad spirituales Patrem suum (quem vero esse illum intelligas nisi Garnetum? Quibus gratias illi agit de tanto sibi commisso arcano, & immortalis officio se ei deuinctum profutur quod tantam ipsi fidem habuerit. Beata tempora! si possemus ea designare, quibus nobiles viri, suas literas inscribebant Patri meo spirituali, alio quouis & nomine, & indice omisso. At si spiritualis Pater, idem erat, & confessarius, confessarius certè Catesbyj, Testmundus erat non Garnetus, nec eum latere id poterat qui responsa Iudicibus à Batesio legerat Catesbyj seruo. Iam quod spectat arcanum illud grande; necesse est dicere, fuisse Abbotium diuini apud superos meriti, qui mutum ab ortu, loquendi vsu donauerit, quale est Arcanum, quod ne syllabam quidem in ore habet, qua latentem animum exponat, audiit tamen illud Abbotius, & ex eo, loquente scilicet, cognouit totum se negotium coniurationis integrè complecti. Et hæc quidem de priori parte fueritne Garnetus confessione oris proprij, & manus propriæ liquido conuictus. Sequitur alterum vt palam faciam, nec testium vocibus, nec euidentia factorum fuisse ab Iudicibus damnatum. De testimonijs aduersarij nubem formant cuius densitate, præfocatum ferunt mersumque garnetum. Quot porro & quanti fuerint ij testes ex quibus nubes coaluit; si quæras? *Proditores inquit ferè omnes, ij nempe imprimis coniurati, cum quibus audiuius paulo ante Cookeum, Casaubonum & Abbotium affirmantes, certo certius Garnetum cauisse perpetuo ne quis sibi status apud illos de coniuratione excideret. Secundo iidem coniurati quorum prius in actis testimonia legebantur quam auditus esset cum Oldcorneo Garnetus in carcere colloqui. Falsus est tamen haud raro Cæcilius nec à coniuratis, neque aliunde, ante id temporis aut testimonium aut indicium emeruisse, ex quo posset iuridicè in Garnetum agi. Estque hic oppido spectabilis admirabilitas, improuidi, & obliuiosi mendaciorum suorum impugnatoris Abbotij, qui Cæcilio adhærens impotenter, idem confitetur. De Garneto, ait, non ita liquido constituisse, vt ad formulam iuris institui probatio posset. Tertio iidem illi coniurati, qui solenni iudicio damnandi, testificati sunt frequentissimo illi tribunali, & populo, Societatis Patres esse ab illa ipsorum causa penitus infontes. Suo loco rem superius narraui. Coniurationem falsi erant confessionem illam suam ab iis agnosci & haberi ratam in iudicio oportebat, sed hanc instructor accusationis fraudulentus multis aduersus Patres miscuerat, vt dum se ex illa esse affirmarent verè reos, eadem opera veram testarentur vniuersam accusationem, quæ illis dum prælegeretur, fraude animaduersa conclamarunt non rei. Quæ fori eius formula est arguens falsi ac-**

culationem. Quod iudicibus accidit valde mirum, Guidonis praesertim Faukesij causa, quem notissimum erat in flagranti delicto captum; ac is criminis sui confessionem secernens ab aliis & agnouit & ratam habuit; quae contra Patres illi addebantur negavit, & falsi notam propterea accusationi affixit quod item caeteri praestitere, sed cunctis Digbyus nobilis, tum clarius, tum & prolixius, quamuis hoc eius testimonium aduersarij aut negent aut taceant; infelicis! quos latuerit fuisse iam Caecilij sui oraculo promulgatum, haud quidem in gratiam Garneti, sed in Digbyj execrationem. Habeturque id oraculum in actis, quibus contradicere nefas putant. *Qualem, aiebat, credibile est Euerardi Digbyj obstinationem pro tribunati habendam esse, qui à Iesuitis omnibus ea remouere criminosa, sibi minime verendum censuit?* Ex aduersariis igitur, (sunt enim illorum superius dicta) habemus testes in Garnetum coniuratos, quibuscum nihil vnquam de coniuratione locutus est; coniuratos ex quibus nihil vnquam exceptum est, quod sat esset ad iuridicam de illo mouendam quaestionem; coniuratos qui palam in publici luce illius, & omnium qui ei suberant innocentiam pro testimonio laudarunt; & haec testium nubes obruit scilicet Garnetum? An fulminat etiam illorum in capita qui haec spargunt?

Sed audiendi sunt separatim, breuiter tamen huius nubis testes, suas enim quique inducuntur peculiare, & diuersas proferre accusationes. Treshamus igitur ex coniuratis vnus, interrogatus an crederet Garnetum negotij conscium aduersus Angliam à Thoma Vvintero cum Rege Hispaniae tractari, Elizabetha adhuc superstite; suspicari se respondit; Ego vero respondeo, nihil hoc ad coniurationem contra Iacobum pertinere; deinde in actis legi perspicuam, & solennem palinodiam Treshami paucis horis quam Dei iudicio sisteretur, scripto contestati, causam sibi fuisse mentiendi socordem, & vilem mortis metum quam se sperabat euasurum, si ex mente Caecilij responderet; tunc autem se veri quod diceret, pignus dare, animae suae damnationem si falleret; adiecitque ibidem ex veris, ne ab annis quidem sedecim Garnetum ab eo conspectum, quos aduersarij, et grande in eo fabularum mysterium fundarent, ex die volebant numerari, quo haec loquebatur, cum sint ab eo reapse anno numerandi quo Vvinter motu negotio in Hispaniam transiit. Subintret nunc Batesius famulus, qui post deprehensam coniurationem testatur se Catesbyj domini sui ad Garnetum tulisse epistolam, quod aduersarij pari laude malitiae, & hebetudinis magno strepitu rapiunt in Garnetum, cum adeo nihili testimonium Batesij visum sit, vt ne fuerit quidem in iudicio recitatum. Praeterquam quod ipse postea veritus, ne quid sibi foret extortum fallaciter, quo cuiuspiam noceret, ac leue licet & friuolum, transmutaretur à Caecilio in grande piaculum aduersus Garnetum, scripto misit ad omnes Catholicos quaecumque dixerat; iereque vulgo per manus edita, cum laude potius Garneti quam vlla eius reprehensione. Demum epistola quam Batesius tulerat, non erat Catesbyj ad Garnetum, sed Digbyj ad uxorem, domi Baronis Vaux, vel inde haud procul habitantem; sed Treshamus & Batesius testes sint leuis ar-

maturz

maturæ præ Catesbyo, inuentore, artifice, & moderatore coniurationis. Hinc licet vitatis iudicum manibus, aliud exceperit mortis genus; mortuum tamen aduersarij reuocant in hac causa testem; eius animam vnde vnde accitam Samuëlis instar, inducunt lamentabiliter peccata duo lethalia Garneto exprobrantem, quæ nisi verbis ipsorummet conceptis exprimam, nunquam persuasero fuisse ita bardos vt adducerent pro euidentibus aduersus Garnetum, quæ nihil euidentem habent præter pugnantiam velificantem innocentie Garneti, quam impugnant. Memorant, & verè, tentasse frustra Catesbyum Garneto de coniuratione aliquid aperire: Garnetum illi aures occlusisse, in quo illum criminis accersunt; nam si crimen fuit Catesbyo in ea pergere; multo grauius Garneto velle vt pergeret; voluisse autem nolendo de illa audire, ne cogereetur illam improbare; quod si præstitisset, damnaturum fuisse cœpta Catesbyum. *Poterat autem id non dico si operam dedisset, sed si vel sine opera vlla sua audire rem modo voluisset. Per se ipsum enim stetit, quo minus speciatim cognosceret, & id quoque recognouit. Cum enim aliquanta post cum Catesbyo ageret, ne in suo illo (quicquid erat) incepto progredi vellet, nisi Pontificis animo prius explorato; mitte vero de Pontifice (ait Catesbyus) de illius animo mihi dubium non est, atque adeo tute si audire vis, rem ipsam faxo scias, & eo dicto accepit ei rem totam pandere; ibi vero instare Garnetus ne faceret, non enim adduci posse se vt audiat. Cur vero rem cum posset, tum rescire noluit? Quæ potest reddi ratio, nisi quod noluit intelligere vt bene ageret: voluit nescire quia noluit impedire. Iam hæc duo inprimis, eodem ex calamo, & aliquot solum disiuncta lineis; noluisse Garnetum aures præbere Catesbyo in negotio coniurationis; & auctori ipsi Catesbyo auctor fuit. Illud item ex actis, meridiano sole clarius esse, ipsum fuisse auctorem, & architectum coniurationis; hæc, inquam, sibi quo pacto consentiunt? quo pacto & illa. Satagisse cum Catesbyo Garnetum, Ne in suo illo (quicquid erat) incepto progredi vellet; cum subsequenti- bus voluit nescire, quia noluit impedire. Dehortatur nimirum à pergendo, & culpatur quod noluerit impedire? Dabo par tertium pugnantium inter se propositionum cum necessaria explicatione, si præmiserò responsum tacite quæstioni; cur dare aures Catesbyo Garnetus renuit? Quia id tum conscientie, tum prudentie lege facere vetabatur; habebat enim Aquauia Generalis Præpositi seuerissimum præceptum, quo iubebatur à turbulentis Catholicis eorumque consiliis sese penitus abstinere. Seruamus in tabulario, præcepti eius archetypum, quod & sæpius Garnetus suis Iudicibus, & in ultimo sui iudicio est professus. Qua vero prudentia Garnetus aures Catesbyo commodasset, inops planè futurus excusationis ab rebellionem, si qua vel promissis vel cruciatibus extortum Catesbyo fuisset, de illa secum antea egisse. Nam si tantum illi obfuit à Greenuuayo mentem Catesbyj intempestiuè accepisse confessionis sacre sigillo æternum premendam; quid si secreto solum naturali, quod debet rerum publicarum bono, & vitæ Principum postponi? Ad tertium venio positionum par secum pugnantium, quibus tumet ille paulo pridem citatus à me textus breuissimus. Quod respondisse Catesbyo Garnetum de arce inimica toties diximus, dici non po-*

test quot & quam variis, quam absurdis modis acceptum sit ab aduersariis, quos huius absurdi breuitate proluxa omnes comprehendunt; *Quisquis pertractus est in coniurationem, pertractum fuisse hac auctoritate.* Haud quidem malo boni, & veri dicti vsu; sed dum pessimè Garneto attribunt quod totum Catesbyj fuit, qui de suo & ex se illi arci damnosæ, hostili, iure exseindendæ, de qua verè ac sanè responsum fuerat, substituerat Parlamentum, & ad subuertendos socios de illo perineptè, & inconsultissimè interpretatus est. Hoc igitur nempe est *Garnetum non arcani solum conscium, sed plerisque auctorem fuisse?* Iis qui sic arguantur, nolim tantùm deesse oculorum vt non cogitent lectores suarum nugarum interrogaturos illico, quamnam ergo partem in confœderatis coniuratis habuerit Garnetos, quam vero Catesbyus? Nempe is nullam planè, hic autem non partem sed omnia. Aduersariorum hæc bona est fides, & animi candor, eam rebus indere speciem, vt quantumlibet innocens appareat reus. Respondisse ait Garnetum Casaubonus *posse & licere cum fontibus insontes* exsufflari, quæ verba malignè postea sunt vt patet ad explosionem significandam suffossi cuniculi sublimè insontes cum fontibus in frustra proiecturi, & cinerem, cuius erat Garnetus omnino ignarus; cum significanda esset impugnatione iusta hostilis arci de qua Garnetus interrogabatur à Catesbyo, prauæ mentis consilium cælante, meditanteque rectum & sapiens de arce responsum, transferre in aulam Parlamenti, ex qua parricidio immani Regem cum suis excusos in aërem, eius ruina sepeliret. Iam si Catesbyum eiusque fœderatos ad prodicionem mouit Garneti responsio, quæro ego id quam rectè sequatur ex eo quod paulo ante dicebamus, Catesbyum dissuadenti Garneto coniurationem, obtrusisse auctoritatem Pontificis, qua sibi censebat tuta conscientia licere, quod constituerat sine scrupulo exequi? Nam *de illius* aiebat, *animo mihi dubium non est.* Somniauit Catesbyus prodicionis conceptæ approbatorem se habere Pontificem, fuitque in hoc adeo obfirmatus vt dehortantis ab ea plurimum, Garneti dicta negligeret. Et hunc nihilominus Garnetus ad eam induxerit? Quasi non sit in promptu atque in confesso apud aduersarios, ex malè præcepta Pontificis mente putasse Catesbyum, licere sibi coniurationem biennio prius Elizabetha in viuis adhuc superstite, quàm specie arci percunctaretur de illa ex Garneto; tradunt iidem aduersarij de Catesbyo, post lecta duo, quæ alias memini diplomata breuia, *conspicis illis fundasse se statim, atque super illis intentiones suas omnes exadificasse.* Et concludunt; *ita omne malum à breuibus.* Ex falsa nimirum, quod ne aduersarij quidem negant argumentatione Catesbyj, & accommodatione ad institutum quod occultabat præpostera. Esto tamen si volunt, fluxeritque *malum* ex breuibus; quid inde in Garnetum?

Obiecit illi Northamptoni Comes confessionem proditorum; qui se aiebant Catesbyo adhæsisse, auctoritate fretos viri doctissimi qua illos Catesbyus conscientia securos fecerat, mendacio primum à Cicestrensi dictum, *Quisquis pertractus in Coniurationem, hac auctoritate pertractus est.* Perperam item Comes voce vsu est infinita quæ vniuersos significat, aiens
dicuntur

dicuntur confessi coniurati, &c. cum tres solum in actis legantur, Rookuodius, ex Vvinteris vnus, & Favukelius. Dein nomen illius viri doctissimi expressit nemo quod omnes latuerit. Illud Northamptoni ad Garnetum, *Iam constat ipsissimus eras*, formula fuit forensium omnium in causis Sacerdotum, & Religionis, in quibus ariolabantur, & suas diuinationes edebant pro indubitatis, quod autem coniuratis, Garneti auctoritas nihil addiderit ponderis vt in Catesbyum inclinarent, nullus aptior testis ipsomet Cicestrensi; aut sibi contrarius, secumque pugnans si mentitur; aut si loquitur ex veris, Garneto multum fauens, dum ait, *Admodum cautum fuisse semper, ne intentionem Coniuratorum probari sibi quisquam illorum existimare posset.* Refutatis denique testibus, restat facta vt purgem, quàm leuia, friuola, & transcurso indigna; etsi ea sybillæ foliis ad probandum veraciora duxerint qui pro iudicio citabant, qui vero in libros postea compegit in iis paratragædiat velut iusto plus euidentijs; & interiectis exclamationibus cælum miscet, omissis interim aut derisis, & ludibrio habitis Garneti responsionibus cordatis, & modestis. Primum ergo occurrit duorum aut trium è Coniuratorum numero in Belgium transitus; & datæ iis commendatitiæ à Garnero. Verè vtrumque; at si ex literis arguitur notos illi fuisse coniuratos, iam non tredecim, sed centum & sexcenti fuerint coniurati, cum ferè Catholici quotquot ex Anglia transmittabant, vt erat omnibus instat Patris ab eo peterent & acciperent literas ad amicos. Computarem tamen si foret necesse, anno citius & mensibus aliquot nauigasse tres illos in Belgium quàm rescisset quicquam de coniurationis negotio Garnetus. Qui ergo potuit illud promouere? Secundo instantibus Regni Comitibus, in oppido Caughtono, quo conuenerat pars coniuratorum Garnetum constituisse; qui *omnia egit quæ à coniurationis conscio, suasore, & cupidissimo incentore agi par erat.* Quot verba tot edit falsitatis solocisinos Calaubonus Grammaticus. Nam vt sequar singula, Garneti literas habeo, æui anno quinto die Augusti vndetricesimo ad Personium Romam datas, [quibus sibi multum gratulatur quod Dei gratia, turbulentos Catholicorum composuerit animos, animaritque ad perferendam cum patientia Christi crucem, & iugum persecutionis ceruicè immota sustinendum, quod detrectabant, antea nonnulli, & minabantur quæ solet extremis casibus desperatio suadere; in huius beneficij gratiam, peregrinaturum se postridie ad S. Virginem martyrem Vvenefridam, partim ait, vt vires paucillum reficiam; partim vt hospitia deuitem exploratoribus iam nota quibus me consueueram abdere.] Sed non deficiere reduci quibus exciperetur à Catholicis diuersoria multis locis, etiam ad vltimi Caughtoni in Prouincia Vvaruic-kensi; vbi ecca tibi diligenter in actis collecta decora coniurati, quæ paulò ante vellicabat solennis circulator. Orauit ante omnia, inquit, & Catholicorum flagitauit preces vt fortunaret Deus *negotium grande*, quod erat proximè exiturum sub initium Parlamenti. Si tamen foret ex vtilitate Ecclesiæ futurum. Quod Garneto votum exprobrauit insultans Cæcilius in postremo absoluendi iudicij confessu, interpretatus *grande negotium*, de

obruendo Rege, Principibus, & Parlamento suffossionis igniariæ ruinis breui erupuræ. Cui modestè Garnetus interpretamentum hoc ipsius, à vero longiùs, & verbis quibus vsus fuerat aberrare, rogasse Catholicos Deo supplicarent pro fœlici euentu negotij ad Catholicam Religionem grauissimi quod erat proximè in Parlamento agitandum, de crudis scilicet legibus quas ab eo ferendas, minitabantur publicè maximè Puritani. Eæ vero si decernerentur, timendum magnoperè, ne Catholici non modo exacerbarerentur supra vires, sed proculcata patientia desperationi succumberent, Ibidem pro publico Ecclesiæ bono, illos recitabat antiquos hymni versiculos *Gentem auferre perfidam credentium de finibus, vt Christo laudes debitas persoluamus alacriter.* Poscebat igitur ab sanctis deletionem Parlamenti, & suas iungebat cum opera coniuratorum preces. Fraudulentam criminatorem peruersa facit ab suis adiuctis auulsiõ. Hortabatur Catholicos Garnetus cauere ab hæresi, quam pronum erat affricari & adhærere, assuetis quotidiano vsu inter hæreticos, hoc vt præuerteret, illos elegerat ad rem idoneos ex hymno SS. omnium qui tunc annuo cultu in Ecclesiis cantabatur. Cœterum se semper abhorruisse ab ausis, & votis crudelibus quibus tam multiplex tantorum hominum parricidium petebatur, ex quibus constabat Parlamentum, teste Deo iurauit, tum in causæ suæ iudicio celebri; tum morte instanti, & quidem verbis ea immanitatem criminis detestatione damnantibus, vt vererentur aliqui ex nostris Patribus, ne iis offensi dolerent Catholici & coniuratorum maximè quorundam infontes familiæ; non quod in iis essent qui factum probarent, sed quod hic fuerat falsus vulgi rumor. Hanc certè tam sanctam viri sancti contestationem ne aduersarij quidem in eius mortis historia dissimulare potuerunt. Quam suam Garnetus Christianam mentem, & religiosam, ipsi Catesbyo palam nec blandè aperuit. Interrogabat eum Catesbyus detecta coniuratione iam profugus, & futuri, anc. ps, quid sibi auctor, esset? Quid consilij daret? [Respondit Garnetus ab homine, qui sibi auctor solus, solus à consiliis fuisset, suum ingenium suosque impetus secutus, rem esset aggressus tam temerariam; amicos tot nobiles suo exitio inuoluisset, Catholicos omnes ad extremum in quo laborabant egisset naufragium, eo inquebat ab homine, ne verbum quidem se velle audire] quod responsum, iudicibus suis in defensione causæ reposuit, adiecitque illius, si modo id vellent, facturum ipsis certam fidem; at præiudicatas eius condemnandi opiniones, & colores noluerit veritate comperta corrigere. Postremam in eum Cæcilius intorsit phalaricam, antea per Cookeum libratam, nunc falsis roboratam; audisse scilicet, fatentem, Garnetum, se Catesbyo suasisse vt Bainhamum ad Papam mitteret; sed de suo subiungens, quod ex contextu verborum volebat intelligi, ex confessione Garneti se habere. Nam cui bono, ac fini, nisi vt Bainhamus de coniuratione Papam faceret certiore, audita interea temporis per celeres nuntios, Regis, Principum, & Parlamenti extinctione repentina, illico argenti, armorum, diplomatum aliaque ab eo vrgeret præsidia ad euerisionem regni funditus absoluendam: sed enim Garnetus quàm potuit maximè

maximè reuerenter Cæcilio audens, ac liberè vniuerso coram tribunali, verum à mendacio secreuit. [Res inquit, mi Domine ! longè aliter acta est; & sunt planè diuersa quæ ex me audisti: profectioem videlicet Bainhami, haudquaquam meo susceptam consilio, sed ob sua quædam priuata negotia transmissurus cum esset in Belgium; forsan & Italiam visurus, pergeret cum bono genio Romam vsque, vt Catholicorum in Anglia calamitosum statum & lamentabilem Pontifici exponeret; si quid eorum miseris, abiectioni animorum, & vitæ minimè vitali restaret opis aut solatiij sperandum haud posse aliundè quam à Patre omnium communi meliùs expectari: hanc ipse ab illo consolationem sua vnus lingua, sed Catholicorum omnium afflictissimis precibus, votisque supplicibus flagitaret. Nec ego priusquam Bainhamus ex Anglia solueret, de coniuratione quicquam olfeceram; nec putem Catesbyum secreti vltra quam oportuit tenacem illud Bainhamo credidisse, nisi forte ita generatim, vt satis intelligi se nollet. Eram ab eo itinere coniurationis gratia suadendo adedè alienus, vt omnino in contrarium niterer. Audito enim sæpè Catesbyo minaci, turbido, & trunca verba rumpente (aliumque pariter iratum qui postea captus est) suspicatus sum apud se violentum aliquid moliri, recurrebat enim percunctatio illa de arce expugnanda, & cernebam velut Belgij oblitum, parandis, militibus, & armis incumbere, suadendo, rogando, contentionem omnem adhibui, ne quid tentaret turbulenti, offensum iti alioqui grauiorem in modum summum Pontificem, qui me sapiùs laudasset ob rerum nouarum, vel compositos motus vel elisos; & mandasset iubens strenuè pergerem in corroborandis Catholicorum animis ad patientiam, & diuinæ opem misericordiæ fidenter expectandam. Sapienter igitur, & tutò committi Bainhamo, vt reflicaret Pontifici malorum nostrorum memoriam, & subsidiorum quæ non possent ab eo nisi æquissima, & sanctissima proficisci. Hæc ego ad Catesbyum, eo sine vt si quid infaustum animo coqueret, premeret id saltem sibi imperaret, quoad Roma Bainhamus respondisset, promisit, mihi que fidem suam obstrinxit; ego danti fidem libenter præbui, quam post non tenuit; fortassis quod eam potius dedisset vt amoueret importunum ab oculis quàm ex animi sui sententia. Sub hæc de Catholicis scribens fide iussorem me pro iis dedi, hoc enim mihi sponponderant, fore vt quietem, & patientiam, factis animisque constanter tenerent. Quæ mihi geminæ futura erat consolationi, tum ipsa per sese, tum quod fructus esset, meæ profus non segniter operæ.] Hæc incusanti Cæcilio Garnetus, & ego eius causam hoc opinionum præiudicatarum argumento libens claudio, quas à se habebat nimis multas, & notas, si iure fuisset, non confidentia impia iudicandus triumphaturi in eo de Religione Catholica Calvinismi. Vtque pridem ne auditus quidem, sed neque comprehensus, edicto Regio proditiõis conuictæ damnabatur; etsi conuictiones illas postmodum viderint, ne sat quidem fuisse ad causam inchoandam, ita nunc in eum tanquam proditorem, deliberatam attulerant, & velut ex euidentibus præiudicatarum mortis sententiam. Iam si quis vsquam mortalium fuerit in quem præ

languida & miti, naturæ totius temperie, & habitudine, nec posset iræ motus, nec indignationis cadere, fuit planè huiusmodi Garnetus, nedum vt tam atrox, & execrabile facinus valuerit ab eo concipi, & strages tam impia Senatorum & procerum, quin & amicorum & Catholicorum, Regisque adedò annum integrum circumferri animo integro nec in amentiam, & furorem rupto. Cognomento agnus iam inde à pueris, ob lenitatem indolis audiebat; optanti Personio vt is in Angliam mitteretur, nihil Præpositus Aquaiuia obstare dixit, nisi quod doleret agnum à se in macellum mitti, vt autem hæc erat illius indoles, & natura, sic non magis ab ea potuit quam à se desciscere, suo etiam subinde cum graui damno vbi opus fuisset defensione acriori; quam eius superuacaneam mansuetudinem, & obseruantiam improbarunt qui eius vitæ, & innocentie quam probè norant, volebant fortius consuli, quòd esset, eius causa cum fidelitate Catholicorum, & Religionis honore iuncta, & armarent in eius modestiam aduersarij probationes euanidas primariorum hominum tumore præfisi. Rex ipse discedens, causam, inquit, meam propugnassem haud paulò vegetius, & retorsissem validioribus responsis nonnulla capita. Edidit, denique supremo vitæ suæ actu, suæ huius mansuetudinis specimen tam inigne, vt negaret populus tam mite pectus potuisse proditorum crudelium, & affectionum capax esse. Vita demum illius annorum viginti per totam Angliam tam quietè & placidè acta est vt videri non possit credibile, ad vsque hanc vltimam immanitatem desciuisse, cuius illi pro veris suspiciones, & colores aduersus quodcumque possibile factu, affingitur. Possum verba repetere aduersariorum, qui hanc ei laudem attribuunt mansuetudinis in omni vita, sed tam palam deinde malignis detorsionibus à natiuo auulsa, & distracta sensu, vt venæno imbuta hostili, si alias vnquam, suam prodiderint maleuolentiam. Primam enim tam certo omnibus, & liquido constitit, quicquid valebat apud Catholicos auctoritatis, & amoris ab eo collatum ad stabilendam pacem Anglos inter, & Hispanos, vt anni eiusdem Septembris vicesimo primo scriberet in hæc verba. Fuit, inquit, non amicis modo, sed aduersariis euident, quàm efficaciter, & celeritate quanta incubuerimus in pacis negotium cum Hispania concludendæ. Missus ab Rege Catholico nostris vbique consiliis, & opera vsus est, qua si caruisset, & amicorum nostrorum subsidio, nunquam erat ccepta in optatos exitus perducturus; fuit quin etiam ex Regni primariis qui nostram in ipso Parlamenti palatio, virorum sapientum, Doctorum, & religiosæ conscientie felicem operam, hoc in negotio plurimum commendauit, quod tanti erat ad vtilitates publicas momenti. Citantur & intra Angliam Garneti literæ ab aduersariis, ex quibus asserunt tumultus quatuor fuisse ab eo cohibitos, fatentur & suo elisam ab ortu Vvatsoni, & Clarki coniurationem; verum elogio adiuncto quod encomiastarum nemini, etiam inter pocula somnianti potuisset in cerebrum scandere; factum id eo ambitu honoris quem sibi totum erat asserurus ex cuniculi suffossi coniuratione, & strage longè sonantius vniuersum orbem suo nomine impletura. Narratur insuper à Thoma

ma Vvintero die quodam cum ei tacitè significaretur, feruere quiddam in Catholicorum subsidium, & malorum leuamen quibus premebantur, præoccupasse cæca illa ipsius gaudia monito sapienti. Semiam reos, & semidamnatos non rectè agere: Dei esse verbum, quærendi boni causa, etiam maximi, nihil vnquam mali, quanquam leuissimi licere, institisseque ad hoc vehementer vt quicquid id erat quod meditabatur, ab eo illum dimoueret, nisi iuris eius indubitati certas, æquitateque teneret rationes. Ad hæc illos adplausus, & gratulationum magnificentiam quam exhibuere Catholici Regi suo ac Domino Iacobo, è Regno Scotiæ Angliam intranti ad capessendum eius sceptrum, magnam partem Garnetus mouerat, & quas illis Rex egit humanissimas gratias pertinere quoque ad Garneti laudem: inde spebus amissis tolerabilioris imperij, cum minis & fremitu non obscure iratum dolorem proderent, quid non egit ad persuadendam illis patientiam, certa prouidentia diuinæ pietatisque fiducia, eo vsque vt illum deinceps amoueret ab se Catesbyus, & cum eo complures, pertæsi molestum, & intempestiuum patientiæ hortatorem. Enimuero res eò deuenisse vt esset denique malis fortiter obstandum, nec frustra in posterum præbenda iis terga. Catholicorum bonitate fieri peiores hæreticos, & inolescere, & hanc ipsorum nimium placidam taciturnitatem pusillo animo, ignauitæque assignare. Verti nunc tandem in Anglia eum religionis articulum, qui nobilibus egeret generosis, non Presbyteris inertibus. Hinc illæ Romam tam crebræ Garneti literæ, de oppressione Catholicorum inconsolabili, & rerum nouarum supremo discrimine nisi hoc Pontifex, remediis prouidis, manuque adeo sacris fulminibus armata præuerteret.

Quæcumque hic iuuat repetere, sic aduersariis liquebant, vt iis acta sua librosque repleuerint; nec non ingenuis, iustisque coniectionibus quibus innocentia suæ patrociniatus est Garnetus, & longè plus fidei ad probationem veri fecit, quam illi ad eius occultationem. Eam ob rem præclari causæ instructores, vt sophismis suis titulum præfigebant probationum indubitatarum, sic probationibus Garneti nubem obducebant coactarum explicationum, quibus aut elideretur vis eorum omnis, aut contra Garnetum verteretur. Hinc illud quod erat necessario consequens ad illam quam ante retulimus Cæcilij contestationem, hoc iudicio id agi, vt in Garneto Iesuitæ omnes censerentur proditores, in Iesuitis omnes Catholici, vt qui eadem viuerent doctrina qua essent ab iis imbuti; hinc item illud patriarum legum silentium pertinax quæ Garnetum agebant damnationi obnoxium, vt erat de cælatis per horas aliquot coniuratis, quanquam de iis nihil prorsus extra confessionem cognouisset. Verum nec erat ea damnatio satis doctrinæ Catholicæ, vt vellent ignominiosa, sed Garneto gloriosior quam vellent. Cumque is priuatim, & publicè confirmandis iis quæ toties dixerat, toties professus fuerat constanter institisset, commenti sunt homines scelerati nefariam fabulam post mortem viri sancti, eiurasse illum dum viueret solenni abdicatione nomen, & titulum martyris, quod verè agnosceret, iure se proditoris reum mori. Sic eum inducunt in

Turri cum Calvinistis aliquot delirantem, quos deinde pro testimonio audiri voluerunt.

[Ego scilicet martyr? & cuiusmodi farinæ meum hoc foret martyrrium? polliceri hunc mihi honorem poteram, nisi aliunde quam ex confessione facta, de coniuratione cognouissem, sed cum aliunde de illa compererim, meum agnosco scelus; iure me fateor damnatum morte proditoris, qualis re vera sum.] Sic edunt homines insulsè fraudulentè, priuatos inter parietes carceris, & se coram solis personam Garneti, suamque illi stultè accommodant mendacissimam linguam, iis planè contrariam quæ paulo ante in eius literis legebamus, si licet innocens, vitam mihi nulla innocentia seruabit. Iis deinde quæ palam solenni confessu iudicum iuratus affirmarat, iis demum quæ pro patibulo, vrbi toti & orbi fuerat contestatus, Hac mendaciorum propudiosa densitate contexta sunt omnia quæ de Garneto scribunt, illius nimirum immemores antiqui, & prudentis effati, si negare sit satis, nemo vsquam reus; si accusare nemo vsquam non reus.

Atque hic defensionis legitimæ finis esto qua Garneti simul Catholicorum, & religionis, ius propugnatum est fide optima & sincera. Nunc lubet addere ad historiæ gratiam, quod nouem post annis, Glasensis in Scotia Archiepiscopus aliique ex Caluini schola defœcatissimi Puritani Ioanni Oglebyo Sacerdoti fortissimo exprobrarunt, cum examinarent ad mortem damnandum, quam & generosè pro Catholico dogmate pertulit. Habemus eius manu, quæ sita ex eo eiusque responsa. Interrogatus sum (scribit ipsemet) de pulueraria coniuratione, & igniatio in Parlamentum cuniculo? Abominor inquam parricidas, tantum abest vt laudem. Atqui aiunt, hæc Iesuitarum, & Papistarum doctrina est; Ego, legat qui volet acta Constantiensis Concilij, & discet hanc ab hæreticis probari crudelem doctrinam, à Catholicis damnari; docuisse Vvicesum natione Anglum licere populis dominos suos occidere; dominos peccando grauiter, ditionum suarum iure excidere; Sacerdotio suo Sacerdotes. Proscripsit hæc monstra synodus. Paucorum fuit nobilium conspiratio cunicularia; vestra Regem Iacobum Septembris decimo septimo suamet in Regia grandi armatorum instructu inuasit, & conclamatus erat, nisi artifices accelerassent opem custodibus ferre. Sunt Edimburgi hodieque ad duo millia qui tunc arma sumpsere, testanturque Prædicantes fuisse ad cædem aliis hortatores vociferantibus pro tesseratio symbolo *Deum & Ecclesiam*; dum succlamaret *Deo & Regi* aduersa pars. Parumque hoc habens vestros inter summates prædicantium summas, & Achilles Robertus Brusius, etiamnum superstes, nec multum hinc absens Marchionis Hammiltoni patrem literis inuitauit festinaret ad diripiendam ex indigno Iacobi capite coronam Papistarum fautoris, & patroni, foreque se illi cum suis auxilio. Fuit hæc publica medio in foro, Prædicantium furore mota incensaque coniuratio, non paucorum ex aula nobilium. Vos in Iesuitas præter suspicionum nebulas nihil habetis, & imaginem inuidiæ odiorumque simulachra. Quæ dixi de vestris testem habent
ipsummet

ipsummet Iacobum Regem multosque alios qui pars negotij fuere. Multa sub hæc ab iis de Garneto interrogatus sum, Respondi fuisse insontem penitus, nec potuisse vel mundi totius pretio aperire quod confessione sacra didicerat; Ego subiecit Archiepiscopus, si quem audissem pro confessione machinatum fuisse Regis mortem; & crimen, & eius authorem detegerem. Propterea, inquam, confiteri apud te deberet nemo. Post quædam alia, si Garnerus, inquam, subire mortem optavit potius quam sigilli sacri violare sanctitatem, veneror illum pro martyre, ac si Pontifex illum eo iam vocasset cognomento, cupidè morerer ad illud ei asserendum. Faceffant hinc subdit Archiepiscopus istæ hypothefes, tu de illo quid sentis? Ego vero, quæ scripsit carcere; quæ Regum duorum legati multique nobilium manu propria confirmarunt, quæ legi per Angliam transiens, hæc inquam, si vera sunt, sentio piè sanctèque mortuum, & à prodicione coniurata purè innocentem. Hic illi acta, mihi in contrarium proferte; ego, acta nempe aduersariorum hostilia! hæc fidem merentur, quid ni & illa quæ in oppositum comperi. Hæc P. Ioannes Oglebyus. Perorauerat filci aduocatus, declamationi finem imposuerat Northamptonus; purgationes obiectorum Garnetus ediderat, & retexuerat causam omnem iuris dicundi prætor, cum iurati Duodecimviri, tantisper secedunt vt deliberarent quod iam erat decretum; regreffi post paulum reum pronuntiant. Cæcilius qui toties antea pro se dicentis eliserat verba & purgationes abruperat; nunc seram denique, ac planè inutilem clementiæ regiæ copiam prolixè illi defert, si quid illi forte ad purgationem dicendum superesset. Ille pro vsu & formula professus, vitam suam & mortem in Regis esse potestate; vitam sibi saluam si velle dignaretur, fore vt illam omni fide in Regis obsequia, seruitutemque deuoueret, quoad sibi fas esse religionis, & conscientiæ iure posset; ad causam suam quod adderet, respondit sibi nihil quidem restare, sed eam denno in æternum examen pro diuino vocandam tribunali, vbi procul eorum coniectionibus, & præiudicatis longè aliter esset ex veris & perspectis animorum occultis decidenda. Nec plura effatus siluit. Processit inde Coxeus filci causidicus, exegitque à Iudice Popamo sententiam. Indicta per præconem audientia Popamus Garnetum pronuntiauit reum maiestatis, damnauit suspendij, rescindendorum semiuuo partium corporis, extrahendorum ex ventre viscerum, cordis pectore reuellendi, amputandi capitis, & trunci quadratim secandi & præfigendorum ad ignominiam celebrioribus compitis membrorum. Hic Cicestrensis Episcopus, pro ingenuitate mentiendi, velut de Platonis Atlantide scriberet nullius obnoxia refutationi, negat hoc supplicij genus esse tam acerbum quin crudeliora Romæ infligantur. Pronuntiata sententia Northamptonus, forensi seposito Theologum induit, Garnetum admonens serio videret, quis esset causæ suæ cardo. Haudquaquam damnari Religionis nomine sed prodicionis, omni probationum instructu euidentis. Doceri nos scripturis Canonice, nefas esse aut Reges occidere, aut regno deicere, tytannos esto, adulteros, apostatas, Sacerdotum carnifices, hæreticos, idolorum cultores (oblitus est atheos) nullam

denique in terris esse potestatem cui vlla seu religionis seu civilis & humani iuris quaecumque sit causa, Reges possit obnoxios facere. Hanc sibi Papa si atrogat, vsurpationem esse annorum retro sexcentorum. Secutusque huiusmodi canendis naniis, aliena sibi concinnatis manu, diu memoria propria paratis, denique absoluit, totumque simul tribunal discessit; reductus est in turrim Garnetus, Rex in palatium rediens, magnam reo dixit factam iniuriam, quod nisi frustatim, & creberrima turbato interiectione obiectorum data esset facultas defendendi sui. Protestantibus animi rediere, qui antea territi cum respondentem de tribus capitibus, æquiuoco, Recusantibus & societate audiissent negarant posse solidius, & ordinatius responderi. Seiunctis Catholici, vt erat cuius perfacile, à vero & recto coloribus, & fuci nebulis, certo statuerunt vnam esse Garneto mortis causam, fidelitatem Deo, & inuiolabili confessionis sacrae arcano seruatam.

Raptatur ad locum supplicij Garnetus, populo confertum innumerabili. Eius animi tranquillum, constans professio Catholicae fidei, calumniarum quibus fuerat oneratus, perspicua elucidatio. Amor in eum populi, supra morem, & sublimis de illo opinio. Eius vitæ singularia. Cruoris eius stilla in spicam fortuitam decurrens vultum eius in ea depictum reliquit.

C A P V T XII.

V. P. R. A. mensem differtur Garneti mors, præter vsum paucorum ad summum dierum qui soliti erant inter sententiam mortemque interici: differendi causæ vario rumore iactatæ sunt. Alij Regem voluisse nouo clementiæ suæ ostento suadere se nisi maximè inuitum, Sacerdotum cruore manus non tingere, tanti præsertim inter illos meriti, & famæ. Alij Garnetum vitam interea cum Protestantibus pacisci, & solenni quam esset è pulpito S. Pauli edicturus, eiu ratione Catholici nominis, Eboracenses infulas cauponari. Quidam propius vero, imo prorsus ex veris, argumenta quæri iuste quibus aliunde quam calatæ confessionis culpa laueabili damnatus videretur. Cauendum enim Iuratis duodecim Garnetus inculcabat falsis coloribus, & reuerariis quibus onerabatur coniecturis ne deciperentur, nec commissuram se vni subscriberet, quantum